

บทที่ 2

ประวัติและการดำเนินงานทั่วไปของ ปตท.

ความเป็นมา

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2521 เพื่อดำเนินการธุรกิจปิโตรเลียม ตั้งแต่การสำรวจหาปิโตรเลียมไปจนถึงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของประชาชนและความมั่นคงของประเทศ

การปิโตรเลียมจัดตั้งขึ้นมาเพื่อรวบรวมส่วนราชการและองค์การของรัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการปิโตรเลียมเข้าด้วยกัน เพื่อให้การประกอบธุรกิจปิโตรเลียมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากการประกอบธุรกิจปิโตรเลียมเป็นกิจการอุตสาหกรรมฐานสาธารณูปโภคประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ แต่เดิมหน่วยปฏิบัติงานของราชการที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจผลิต ขนส่งและจำหน่ายปิโตรเลียมยังมีขนาดไม่เหมาะสมและกระจัดกระจายขึ้นอยู่กับส่วนราชการและองค์การของรัฐหลายแห่งเป็นเหตุให้การประกอบธุรกิจปิโตรเลียมเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ จึงได้มีการจัดตั้งการปิโตรเลียมแห่งชาติขึ้นดังกล่าว

หลังจากได้จัดตั้งการปิโตรเลียมขึ้นแล้ว ได้ทยอยรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการปิโตรเลียมเข้ามาอยู่ใต้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2522 ได้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ รวมทั้งพนักงานและลูกจ้างของ "องค์การก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย (อกธ)" สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งตั้งได้ประมาณสองปีเศษมาเป็นส่วนหนึ่งของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยใช้อีโอใหม่ว่า "สำนักงานโครงการก๊าซธรรมชาติ (สกธ)" และเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2522 ได้ประกาศรวม "องค์การเชื้อเพลิง (อพฟ)" สังกัดกระทรวงกลาโหมมาเป็นส่วนหนึ่งของการปิโตรเลียมในลักษณะเดียวกันกับที่ได้โอนองค์การก๊าซธรรมชาติมาแล้วก่อนหน้านี้โดยใช้อีโอใหม่ว่า "สำนักงานจำหน่ายและสำรองผลิตภัณฑ์น้ำมัน"

ตามพระราชบัญญัติ การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทยในระยะสองปีแรกของการจัดตั้ง อยู่ภายใต้สังกัดของทั้งกระทรวงกลาโหมและกระทรวงอุตสาหกรรมและเมื่อพ้นกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาการตามพระราชบัญญัติการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทยวันไว้แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาตรา 59 และมาตรา 60 ที่ได้ประกาศเป็นพระราชกำหนดไว้เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2523 ว่า "ให้โอนบรรดาข้าราชการและลูกจ้างของกระทรวงกลาโหม ที่อยู่ในสังกัดกรมการพลังงานทหารและโรงกลั่นน้ำมัน ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดไปเป็นของการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา แต่ต้องไม่เกิน 7 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ

วัตถุประสงค์

การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบและส่งเสริมธุรกิจปีโตรเลียม* รวมถึงการค้าเงินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับการประกอบธุรกิจปีโตรเลียมเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชนเป็นสำคัญ

ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปตท. มีอำนาจกระทำกิจการต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 แห่ง พรบ.การปีโตรเลียม และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง .

1. ถือกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองหรือมีทรัพย์สินต่าง ๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินจากผู้กู้คืนให้

* ธุรกิจปีโตรเลียม หมายถึง การสำรวจ พัฒนา ผลิต จัดหา กสิ่น ละล้่ม ล้ารอง เก็บรักษาม้าเข้า ล้่งออก ขนล้่ง ซื้อ ขายและจำนำยปีโตรเลียมและอุตสาหกรรมปีโตรเลียม

2. จัดหาสำรวจ พัฒนาและผลิตปิโตรเลียม
3. สำรวจ วางแผน ออกแบบ และสร้างท่าเรือเพื่อธุรกิจปิโตรเลียม คส่งปิโตร-
เลียม โรงกลั่นปิโตรเลียมและระบบที่เกี่ยวข้อง
4. ดำเนินการขนส่งปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมภายในประเทศและระหว่าง
ประเทศ
5. จัดสร้างคลังสำหรับการสะสมและสำรองปิโตรเลียม
6. กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมปลอดภัยในการขนส่งและใช้ปิโตรเลียม
7. กำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ เนื่องจากปิโตรเลียมภายใน
กิจการของ ปตท.
8. กู้หรือยืมเงินภายในและภายนอกราชอาณาจักร
9. ให้กู้หรือให้ยืมโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของกิจการ
10. ออกพันธบัตร หรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน
11. จัดตั้งบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด เพื่อประกอบธุรกิจปิโตรเลียม
12. เข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่น หรือถือหุ้นในบริษัท จำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด
เพื่อประโยชน์แก่กิจการของ ปตท.
13. ว่าจ้างหรือรับจ้างประกอบธุรกิจปิโตรเลียม
14. ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่าง และนายหน้าในกิจการตามวัตถุประสงค์
ของ ปตท.
15. ทำการค้าและให้บริการต่าง ๆ เกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องใช้เกี่ยวกับธุรกิจ
ปิโตรเลียม
16. กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์
ประสงค์ ของ ปตท.
17. มีอำนาจ สำรวจ พัฒนา และผลิตปิโตรเลียมตามที่ได้รับอนุมัติหรือมอบหมายจาก
คณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการในเขตพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ในการนี้ให้ ปตท. มีสิทธิประ-
โยชน์และหน้าที่เสมือนเป็นผู้รับสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

การคัดลอกงาน

ในวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2524 คณะกรรมการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานของการปีโตรเลียมขึ้น โดยให้ยกเลิก

1. ข้อบังคับการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและวิธีปฏิบัติงาน
2. ข้อบังคับของคณะกรรมการองค์การเชื้อเพลิงว่าด้วยการแบ่งส่วนงานและกำหนดอำนาจหน้าที่ พ.ศ. 2507
3. ข้อบังคับของคณะกรรมการองค์การเชื้อเพลิงว่าด้วยการแบ่งส่วนงานและกำหนดหน้าที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2513
4. บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ของการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย องค์การก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย คณะกรรมการองค์การเชื้อเพลิง ซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

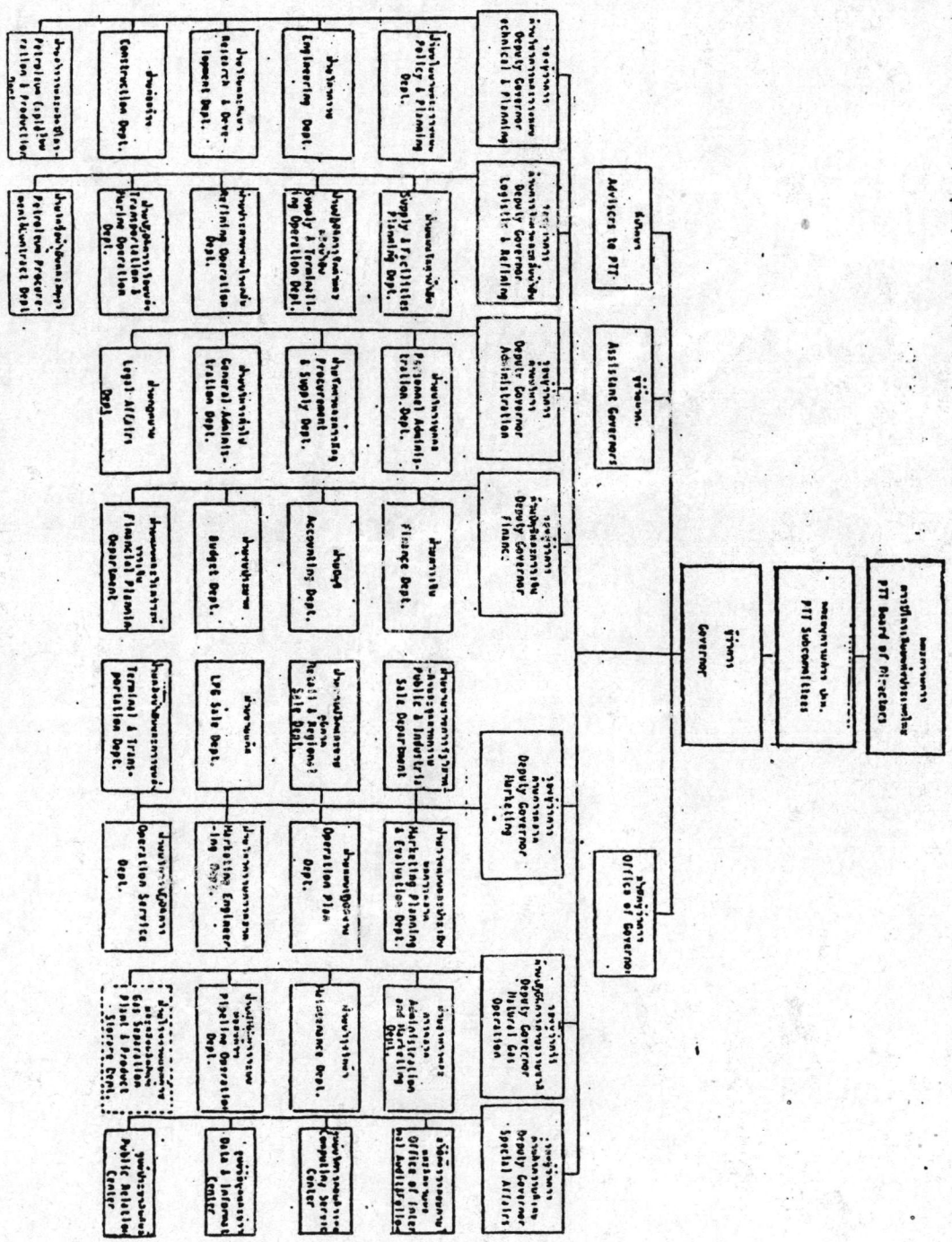
ข้อบังคับดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2524 เป็นต้นไป ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของการปรับปรุงการจัดแบ่งส่วนงานของ ปตท. ได้เป็นดังนี้

1. เพื่อรองรับภาระหน้าที่และอำนาจหน้าที่ที่โตเพิ่มสูงขึ้น
2. เพื่อให้การจัดแบ่งส่วนงานเป็นไปอย่างมีเหตุผลตามอำนาจหน้าที่และความชำนาญตามสายงาน เพื่อสะดวกในการประสานงานและบังคับบัญชา
3. เพื่อยุติปัญหาเรื่องการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกัน
4. เพื่อให้โครงสร้างแห่งสายการบังคับบัญชาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เพื่อยุติปัญหาในเรื่องการบริหารและการปกครองให้พนักงานมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติงานอยู่ในองค์การเดียวกัน

ลักษณะการปรับปรุงการคัดแบ่งส่วนงานใหม่จะมีลักษณะรูปแบบของการรวมเอาภาระ
กิจการบางอย่างที่เคยกระจัดกระจายอยู่ตามส่วนงานต่าง ๆ มารวมไว้ ณ ที่เดียวกัน ในขณะที่
เดียวกันมีการจำแนกงานใหม่มีลักษณะรับผิดชอบเฉพาะงานเป็นพิเศษ (Specialization)
มากยิ่งขึ้น มีการขยายขอบเขตภาระกิจต่าง ๆ ของ ปตท. เพื่อให้ขยายกว้างยิ่งขึ้น . ซึ่ง-
สามารถสรุปส่วนงานต่าง ๆ ที่มีการปรับปรุงดังนี้ (แผนภูมิที่ 1) คือ

ဇယား ၁ ကုမ္ပဏီတစ်ခုခု၏ အဖွဲ့အစည်းပုံစံ၊ ဘီ.စီ. ၂၅၂၄

နိဂုံး: ကုမ္ပဏီတစ်ခုခု၏ အဖွဲ့အစည်းပုံစံ၊ ဘီ.စီ. ၂၅၂၄ (ဇယား ၁)

1. ส่วนงานต่าง ๆ ที่ยื่นตรงต่อสำนักผู้ว่าการ มีการปรับปรุงโครงสร้างเพิ่มเติมให้สามารถรองรับหน้าที่ได้มากขึ้น
2. ด้านวิชาการและวางแผน มีการปรับปรุงภารกิจด้านวิชาการ และวางแผนขยายขอบเขตความรับผิดชอบ หน้าที่ให้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม โดยให้สามารถรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น ในด้านการวางแผน วิเคราะห์ ก่อสร้าง รวมทั้งด้านวิจัยและพัฒนา
3. ด้านจัดหาและคลังน้ำมัน มีการปรับปรุงภารกิจเดิมจากการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมถึงการวางแผน จัดหา และการปฏิบัติ คลังน้ำมัน การประสานงานโรงกลั่น การขนส่ง รวมทั้งการจัดซื้อน้ำมันและสัญญาต่าง ๆ
4. ด้านบริหาร ปรับปรุงภารกิจด้านบริหารเดิม โดยการรวมภารกิจด้านบริหารบุคคล กฎหมาย ผลิต และการจัดหา ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามส่วนงานต่าง ๆ มาไว้ ณ ที่เดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในลักษณะงาน ตลอดจนเพื่อความคล่องตัวและสะดวกในการปฏิบัติงาน
5. ด้านบัญชีและการเงิน มีการปรับปรุงภารกิจด้านบัญชีและการเงินเดิม ซึ่งกระจัดกระจายแยกตามลักษณะงานเป็นของสำนักงานโครงการก๊าซธรรมชาติ สำนักงานจัดจำหน่ายและสำรองผลิตภัณฑ์น้ำมันและของสำนักงานใหญ่ ปตท. มาไว้ที่เดียวกัน มีการจัดแบ่งส่วนงานใหม่ให้มีลักษณะระบบงานอันเดียวกัน เพื่อสะดวกในการบังคับบัญชา การตรวจสอบและการพัฒนาหน่วยงานเพิ่มขึ้นมารองรับงานที่ขยายตัวขึ้น
6. ด้านการตลาด ปรับปรุงจากภารกิจเดิม คือ สำนักงานจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำมัน (ส.จ.ส.) ให้มีลักษณะการดำเนินงานให้กว้างขึ้น โดยให้ครอบคลุมถึงการขายผลิตภัณฑ์น้ำมัน ก๊าซหุงต้ม การตลาด คลังน้ำมัน ด้านวิศวกรรมการตลาดและการปฏิบัติการ
7. ด้านปฏิบัติการก๊าซธรรมชาติ มีการปรับปรุงภารกิจเดิม คือ ด้านโครงการก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเสร็จสิ้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2524 ให้สามารถรองรับภารกิจใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นหลังจากการวางท่อก๊าซธรรมชาติใต้ทะเลเสร็จสิ้นลงแล้ว เช่น การปฏิบัติการระบบท่อส่งก๊าซ การบำรุงรักษา การตลาด โรงงานแยกก๊าซและคลังผลิตภัณฑ์
8. ด้านกิจกรรมพิเศษ มีการรวมเอาหน่วยงานอิสระที่ยื่นตรงต่อผู้ว่าฯ ได้แก่สำนักงานตรวจสอบภายในและติดตามผล ศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ ศูนย์ข้อมูลและข่าวสารและศูนย์ประชาสัมพันธ์ ให้สามารถสนับสนุนหน่วยงานด้านอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

จากแผนภูมิที่ 1 ของการแบ่งส่วนงานในปัจจุบัน ได้จัดแบ่งองค์กรออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ก. ฝ่าย เป็นองค์กรขนาดใหญ่ ประกอบด้วยกองหรือหน่วยงาน ที่เรียกชื่ออย่างอื่นเทียบเท่ากอง

ข. กอง เป็นองค์กรขนาดกลาง ประกอบด้วยแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเทียบเท่าแผนก

ค. แผนก เป็นองค์กรขนาดเล็กที่สุดของ ปตท.

สำหรับส่วนงานที่ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการ ซึ่งลักษณะการปฏิบัติงานช่วยและสนับสนุน (Staff function) ได้จัดองค์กรเป็นไปในรูปสำนักหรือศูนย์ ซึ่งมีขอบข่ายงาน อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบเทียบเท่าตั้งแต่กองจนถึงฝ่ายแล้วแต่กรณี เช่น สำนักผู้ว่าการ เป็นต้น

โครงสร้างสายการบังคับบัญชาของ ปตท. เรียงลำดับออกได้ดังนี้ คือ

ก. ผู้ว่าการ เป็นผู้บริหารและบังคับบัญชางานสูงสุดของ ปตท.

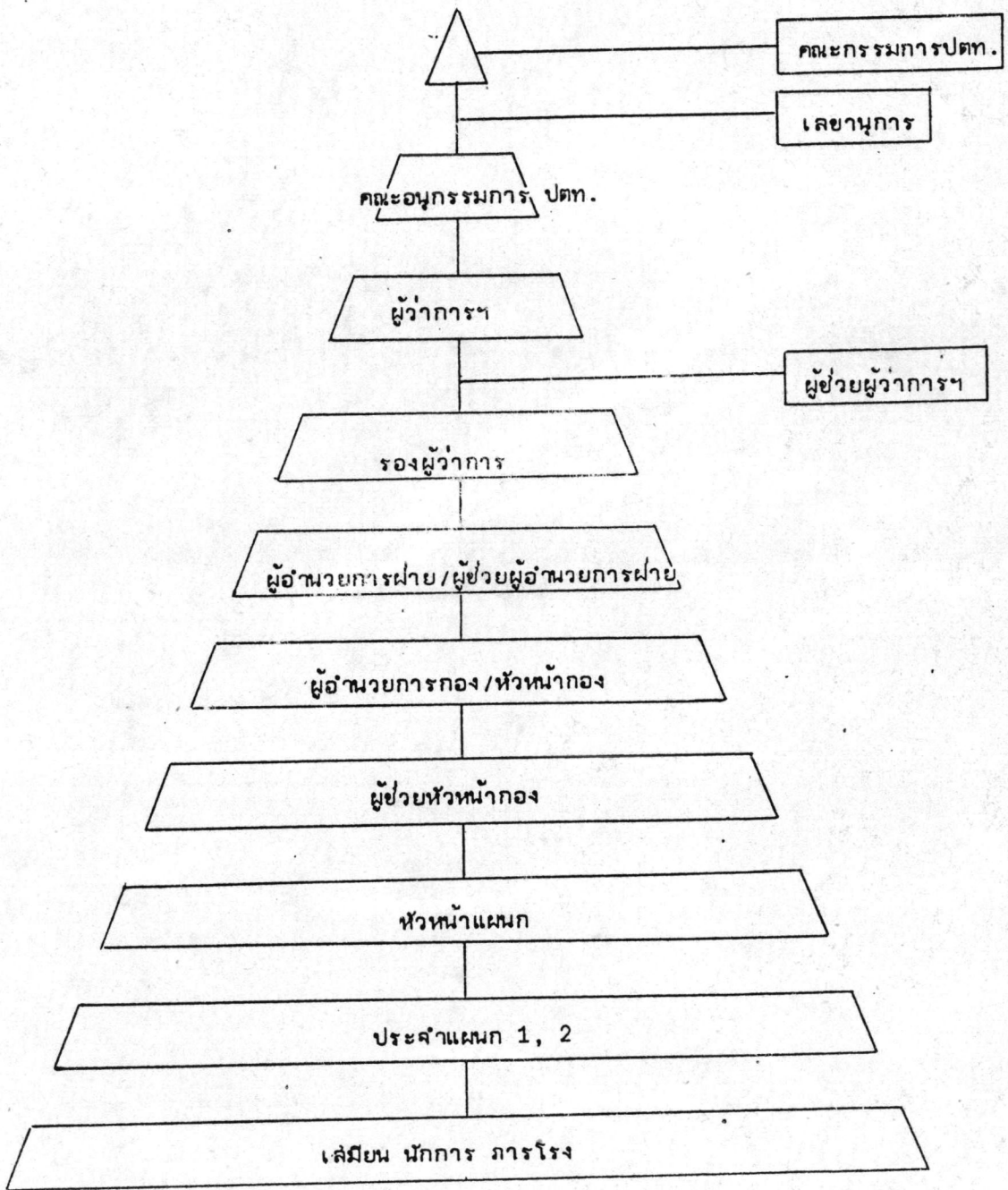
ข. รองผู้ว่าการ มีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว และรองผู้ว่าการแต่ละด้านมีหน้าที่รับผิดชอบ ควบคุม กำกับ และบังคับบัญชางานในฝ่ายต่าง ๆ มีอยู่ในสังกัดหรือตามผู้ว่าการมอบหมาย

ค. ผู้อำนวยการฝ่าย มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมกำกับและบังคับบัญชางานในฝ่ายที่อยู่ในสังกัดตามผู้ว่าการหรือรองผู้ว่าการสั่งการมอบหมาย

ง. ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมกำกับและบังคับบัญชางานในกอง ที่อยู่ในสังกัดตามผู้อำนวยการฝ่ายสั่งการมอบหมาย

จ. หัวหน้าแผนก มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุม กำกับ และบังคับบัญชางานในแผนกที่อยู่ในสังกัดตามผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากองสั่งการมอบหมาย ส่วนสายงานที่ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการนั้น มีผู้อำนวยการสำนักหรือ ผู้อำนวยการศูนย์ เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักหรือศูนย์ โดยมีระดับเทียบเท่าตั้งแต่ผู้อำนวยการกองถึงผู้อำนวยการฝ่ายแล้วแต่กรณี

แผนภูมิที่ 2 ระดับตำแหน่งต่าง ๆ ใน ปตท.

ที่มา: การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, "การสั้ดล้ายงาน และการแบ่งล้่วนงานของการปิโตรเลียม
แห่งประเทศไทย." 2524 (ฮั้ดล้่าเนา)

ในบัญชีฉบับนี้ ปรากฏแบ่งออกได้เป็น 38 ฝ่าย ซึ่งสังกัดอยู่ตามบ้านต่าง ๆ แต่ละบ้าน โดยตั้งอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ กัน ซึ่งในบัญชีฉบับนี้แบ่งออกได้เป็น

1) อาคาร C ตึกลิ้มเจริญ (ริมถนนวิภาวดีรังสิต)

มีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานอยู่ดังนี้

- ฝ่ายขายปลีกและขายภูมิภาค (ด้านการตลาด)	ชั้น 1
- ศูนย์ประชาสัมพันธ์ (ด้านกิจกรรมพิเศษ)	ชั้น 1
- สำนักผู้ว่าราชการ (สำนักผู้ว่าราชการ)	ชั้น 2
- ฝ่ายขายรายการและรัฐวิสาหกิจ (ด้านการตลาด)	ชั้น M (3)
- กองธุรการการตลาด (ด้านการตลาด)	ชั้น 7
- ฝ่ายวางแผนและประเมินผลการตลาด (ด้านการตลาด)	ชั้น 8
- ฝ่ายแผนปฏิบัติงาน (ด้านการตลาด)	ชั้น 8
- ฝ่ายบริหารทั่วไป (ด้านบริหาร)	ชั้น 9
- ฝ่ายวางแผนจัดหาน้ำมัน (ด้านการจัดหาและกลั่นน้ำมัน)	ชั้น 10
- ฝ่ายปฏิบัติการจัดหาและคลังน้ำมัน (ด้านการจัดหาและกลั่นน้ำมัน)	ชั้น 10
- ฝ่ายประสานงานโรงกลั่น (ด้านการจัดหาและกลั่นน้ำมัน)	ชั้น 10
- ฝ่ายปฏิบัติการเรือขนส่ง (ด้านการจัดหาและกลั่นน้ำมัน)	ชั้น 10
- ฝ่ายจัดซื้อน้ำมันและสัญญา (ด้านการจัดหาและกลั่นน้ำมัน)	ชั้น 10
- ฝ่ายนโยบายและวางแผน (ด้านวิชาการและวางแผน)	ชั้น 11
- ศูนย์ข้อมูลและข่าวสาร (ด้านกิจกรรมพิเศษ)	ชั้น 11
- ฝ่ายธุรการและการตลาด (ด้านปฏิบัติกิจการธรรมดา)	ชั้น 12
- ฝ่ายปฏิบัติการระบบท่อส่งก๊าซ (ด้านปฏิบัติกิจการธรรมดา)	ชั้น 12

- 2) อาคาร B (หลังสถานีขนส่งสิ่งไหมอิต) มีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานอยู่ดังนี้
- ฝ่ายบำรุงรักษา (ด้านปฏิบัติการก๊าซธรรมชาติ) ชั้น 5
 - ศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ (ด้านกิจกรรมพิเศษ) ชั้น 1
- 3) อาคาร A ตึก Central Plaza ลาดพร้าว มีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานอยู่ดังนี้
- ฝ่ายวิศวกรรม (ด้านวิชาการและวางแผน) ชั้น 8
 - ฝ่ายวิจัยและพัฒนา (ด้านวิชาการและวางแผน) ชั้น 8
 - ฝ่ายก่อสร้าง (ด้านวิชาการและวางแผน) ชั้น 8
 - ฝ่ายสำรวจและผลิตปิโตรเลียม (ด้านวิชาการและวางแผน) ชั้น 8
- 4) อาคารสำนักงานใหญ่ธนาคารกสิกรไทย (พหลโยธิน) มีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานอยู่ดังนี้
- ฝ่ายตรวจสอบสภาพในและติดตามผล ชั้น 17
 - ฝ่ายการเงิน (ด้านบัญชีและการเงิน) ชั้น 18
 - ฝ่ายบัญชี (ด้านบัญชีและการเงิน) ชั้น 18
 - ฝ่ายงบประมาณ (ด้านบัญชีและการเงิน) ชั้น 18
 - ฝ่ายแผนและวิเคราะห์การเงิน (ด้านบัญชีและการเงิน) ชั้น 18
 - ฝ่ายบริหารบุคคล (ด้านบริหาร) ชั้น 19
 - ฝ่ายจัดหาและการพัสดุ (ด้านบริหาร) ชั้น 19
 - ฝ่ายกฎหมาย (ด้านบริหาร) ชั้น 19
- 5) คลังน้ำมันการปิโตรเลียม(พระโขนง) มีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานอยู่ดังนี้
- กองเอกสารการขาย (ด้านการตลาด)
 - ฝ่ายวิศวกรรมการตลาด (ด้านการตลาด)
 - ฝ่ายคลังน้ำมันและการขนส่ง (ด้านการตลาด)
 - ฝ่ายบริการปฏิบัติการ (ด้านการตลาด)
- 6) คลังน้ำมันการปิโตรเลียม(บางจาก) มีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานอยู่ดังนี้
- ฝ่ายขายก๊าซ (ด้านการตลาด)

การดำเนินงานของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มีภาระกิจใหญ่ ๆ แยกได้เป็น 2 ภาระกิจ
ดังนี้คือ

1. กิจการด้านน้ำมัน
2. กิจการด้านก๊าซธรรมชาติ

กิจการด้านน้ำมัน

1. การผลิต ภายหลังจากที่กรมการพลังงานทหาร กระทรวงกลาโหมได้บอกเลิกสัญญาโรงกลั่นน้ำมัน โรงที่สองของกระทรวงกลาโหม (โรงกลั่นน้ำมันบางจาก) เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524 ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2524 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ร่วมงานโรงกลั่นน้ำมันบางจากกับกรมพลังงานทหาร โดยจะรับผิดชอบในการจัดหาวัตถุดิบมาป้อนโรงกลั่นแห่งนี้ ในอัตราวันละ 65,000 บาร์เรล ตามขีดความสามารถในการกลั่น

ในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2523 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ลงนามในสัญญาร่วมทุนเพื่อดำเนินการขยายกิจการโรงกลั่นน้ำมันไทย โดยเข้าไปถือหุ้นในกิจการดังกล่าว ร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ตลอดจนเข้าไปมีส่วนในการบริหารกิจการด้านโรงกลั่นน้ำมันร่วมกัน ตามสัญญาร่วมทุนดังกล่าวนี้ จึงได้มีการร่วมกันดำเนินการพิจารณาขยายกำลังผลิตของโรงกลั่นน้ำมันไทย ที่ศรีราชา ซึ่งปัจจุบันมีกำลังการผลิตได้วันละ 65,000 บาร์เรล และจะขยายเป็นวันละ 165,000 บาร์เรล ปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาความเหมาะสมของการขยายโรงกลั่น โดยบริษัทที่ปรึกษา คือ บริษัทฟอสเตอร์วิลเลอร์ กำหนดจะก่อสร้างแล้วเสร็จ และเปิดดำเนินการได้ใน พ.ศ. 2528

2. การจัดหา โดยที่โรงกลั่นทั้งหมดภายในประเทศ มีขีดความสามารถจำกัด และกลั่นผลิตภัณฑ์น้ำมันบางชนิดได้ไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ติดต่อซื้อวัตถุดิบและน้ำมันสำเร็จรูปจากประเทศผู้ผลิตน้ำมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในกลุ่มอาเซียน ในรูปแบบรัฐต่อรัฐ และมีสัญญาระยะยาว เพื่อมา-

จำหน่ายภายในประเทศและแก้ไขปัญหาน้ำมันขาดแคลนภายในประเทศ ทั้งในช่วงเวลาดำเนินการ
และเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในตลาดโลก

ใน พ.ศ. 2523 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ตกลงทำสัญญาซื้อน้ำมันดิบ
และน้ำมันสำเร็จรูปจากประเทศผู้ผลิตต่าง ๆ ดังนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนน้ำมันสำเร็จรูปที่ซื้อจากประเทศผู้ผลิต

ประเทศ	น้ำมันดิบ		น้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูป	
	ชนิดน้ำมัน	ล้านลิตร	ชนิดน้ำมัน	ล้านลิตร
สาธารณรัฐประชาชนจีน	เอ็งสี	951	น้ำมันเบนซิน	65
มาเลเซีย	มิรโลท	436	น้ำมันเครื่องบิน	25
อินโดนีเซีย	แอนดิล	558	น้ำมันดีเซล	774
	รวม	1,945	น้ำมันเตา	1,036
			รวม	1,900

ที่มา: การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, "รายงานประจำปี พ.ศ. 2523."

ปัจจุบันการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มีการนำเข้าจากจีน น้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จ
รูปจากประเทศต่าง ๆ ได้เป็น ดังนี้

ประเทศซาอุดีอาระเบีย	น้ำมันอร่าเบียนไลน์	65,000	บาร์เรล/วัน
ประเทศมาเลเซีย	น้ำมันมิรโลท	10,000	บาร์เรล/วัน
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	น้ำมันเอ็งสี	100,000	ตัน/ปี
ประเทศอินโดนีเซีย	น้ำมันแอนดิล	10,000	บาร์เรล/วัน

3. การสำรวจน้ำมัน ปัจจุบัน ปตท. สามารถสำรวจน้ำมันโดยเฉลี่ย 142 ล้านลิตร โดยมีคลังเก็บสำรวจน้ำมันทั่วประเทศ 15 แห่ง (ดังแสดงในรูปประกอบที่ 1) คลังก๊าซหุงต้ม 1 แห่ง คลังน้ำมันลอยน้ำในรูปแท็งก์เกอร์ 2 ลำ คือ เรือมารินโทมัส อีเกิล ขนาด 100,000 ตัน (Dead weight ton) และเรืออีเนอร์จีวีทอร์ตี ขนาด 200,000 ตัน (Dead weight ton) (ตามตารางที่ 2) และมีโครงการจะสร้างถังเก็บสำรวจน้ำมันขนาดความจุ 50 ล้านลิตร ขึ้นอีก 2 ถัง ที่อำเภอสตึกหรือที่ตำบลมาตาพุด เพื่อให้เป็นคลังเก็บน้ำมันสำรองบนบก โดยสามารถใช้สำรวจได้ทั้งน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูป

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 นี้ ปตท. มีโครงการจะสร้างถังสำรวจน้ำมันสำเร็จรูปเพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยจะให้มีความจุได้ปีละประมาณ 80 ล้านลิตร⁽¹⁾

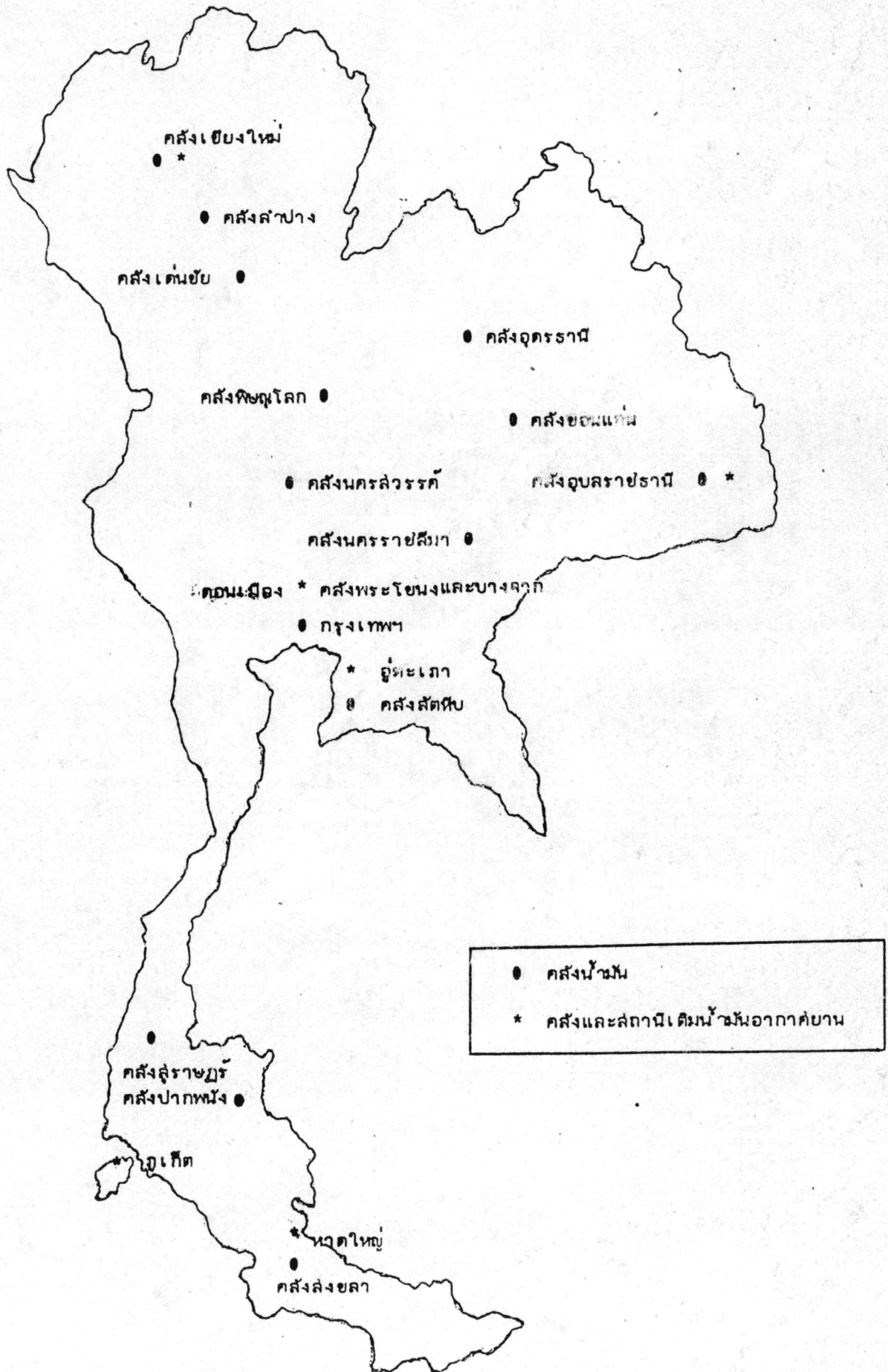
4. การส่งจำหน่ายน้ำมัน การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นผู้ส่งจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิดให้แก่ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังขายส่งให้ตัวแทน ซึ่งเป็นสถานีบริการต่าง ๆ โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มีสถานีบริการที่ดำเนินการเองในกรุงเทพฯ 4 แห่ง และจำหน่ายให้สถานีบริการที่ดำเนินการโดยเอกชนทั่วประเทศ 573 แห่ง แยกเป็นสถานีบริการทางน้ำ 76 แห่ง และทางบก 497 แห่ง

ตารางที่ 2 คลังสำรวจน้ำมัน ปตท.

คลังต่าง ๆ	จำนวนคลัง	ปริมาณความจุ
คลังส่วนกลาง	2	226 ล้านลิตร
คลังส่วนภูมิภาค	13	228 ล้านลิตร
คลังน้ำมันลอยน้ำ	2	300 ตัน
คลังก๊าซหุงต้ม	1	100 ล้านลิตร

ที่มา: การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, "รายงานประจำปี พ.ศ. 2524."

¹ การปิโตรเลียม, "รายงานประจำปี" (กรุงเทพมหานคร : การปิโตรเลียม, 2524), หน้า 17

กิจการด้านก๊าซธรรมชาติ

โครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย เนื่องจากได้มีการเจาะพบแหล่งก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยมีปริมาณมาก รัฐบาลโดยกระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้ว่าจ้างสถาบันโซเฟอร์ก๊าซ แห่งประเทศฝรั่งเศส มาทำการศึกษาความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจและศึกษาถึงความต้องการใช้ก๊าซ ผลปรากฏว่า มีผู้ต้องการใช้ก๊าซรายใหญ่อยู่หลายราย ในจำนวนนี้รายหนึ่งคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ต้องการใช้ก๊าซเป็นเชื้อเพลิงแทนน้ำมันเตา จากนั้นกระทรวงการคลังได้ให้ความร่วมมือโดยติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลกมาทำการศึกษาถึงความเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจของโครงการ เมื่อกลาง พ.ศ. 2519 และได้สรุปรายงานเล่นรัฐบาลว่าควรจะได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นโดยเฉพาะเพื่อรับผิดชอบในการพัฒนาก๊าซร่วมกับผู้รับสัมปทาน รัฐบาลจึงได้จัดตั้งองค์การก๊าซธรรมชาติขึ้นในรูปรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม โดยได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การนี้ขึ้น เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2520 และองค์การก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย ได้เปิดดำเนินงานเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2520

เมื่อได้จัดตั้งองค์การก๊าซธรรมชาติขึ้นแล้ว ก็ได้จัดทำแผนงาน โดยการร่วมประสานการลงทุนและการพัฒนาเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่

1. ฝ่ายผู้ผลิตก๊าซธรรมชาติ บริษัทยูเนียนออยล์และซีเบต ผู้รับสัมปทานการผลิตปิโตรเลียม รับผิดชอบในการ
 - เจาะสำรวจเพิ่มเติมในโครงสร้าง "เอราวัณ" เพื่อยืนยันว่ามีปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองที่แน่นอนอย่างต่ำ 1.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต
 - ลงทุนติดตั้งแท่นผลิตและอุปกรณ์สำหรับการผลิตก๊าซธรรมชาติในอัตราการผลิตขั้นสูงวันละ 250 ล้านลูกบาศก์ฟุต
2. ฝ่ายขนส่งและจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติด้วยระบบท่อ หน่วยงานของรัฐ (อกร) เป็นผู้รับผิดชอบในการ

- ก่อสร้างและดำเนินการบริหารระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติทั้งบนบกและในทะเล โดยรับก๊าซจากแท่นผลิตของผู้ผลิต เพื่อส่งจำหน่ายให้กับผู้ใช้

- จัดระบบขนส่งและจำหน่ายก๊าซธรรมชาติโดยระบบท่อให้แก่ผู้ใช้รายใหญ่ ๆ

3. ฝ่ายผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เป็นผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติรายใหญ่เป็นที่หนึ่ง ที่ช่วยก่อให้เกิดโครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยเป็นไปได้อีก โดยจะเป็นผู้รับผิดชอบในการ

- ก่อสร้างติดตั้งโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนร่วม จำนวน 2 ชุด รวมทั้งโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน (ต่อเนื่องกับกังหันก๊าซ) อีกจำนวน 2 ชุด ที่โรงไฟฟ้าบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

- ตัดแปลงหัวฉีดน้ำมันเตาและหม้อน้ำของโรงไฟฟ้าพระนครใต้ (ที่สำโรง จังหวัดสมุทรปราการ) ให้สามารถเข้ากับเชื้อเพลิงดีเซลทั้งสองชนิด คือ ก๊าซธรรมชาติและน้ำมันเตา

ดังนั้น ในส่วนขององค์การก๊าซธรรมชาติ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ จึงได้วางแผนดำเนินการก่อสร้างระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติไว้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการ ใช้เวลา 2 ปี (กลาง พ.ศ. 2520-กลาง พ.ศ. 2522) เพื่อจัดทำรายงานความเหมาะสมของโครงการทั้งทางด้านวิศวกรรม เศรษฐกิจ สังคม แหล่งเงินทุน การยืนยันปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองที่แน่นอน ความต้องการใช้ก๊าซ การอบรมวิศวกรและช่างเทคนิค และเพื่อจัดทำแผนแม่บท

2. ขั้นก่อสร้าง (ต้น พ.ศ. 2523- กลาง พ.ศ. 2524) ใช้เวลาประมาณ 2 ปี ได้แก่ การก่อสร้างระบบท่อส่งก๊าซในทะเล บนบก สถานีจ่ายฝั่ง (พร้อมกับเตรียมสถานีเพื่อก่อสร้างโรงแยกก๊าซในโครงการระยะที่ 2) เครื่องควบคุมจุดกั้นตัวของก๊าซ สถานีควบคุมความดัน มาตรวัดปริมาณก๊าซ มาตรวัดค่าความร้อน มาตรวัดค่าความชื้น อุปกรณ์ป้องกันการสึกกร่อนภายในและภายนอกท่อ เป็นต้น

3. ขั้นการผลิตและการส่งก๊าซ จะต้องประสานงานการดำเนินการก่อสร้างระบบท่อส่งก๊าซ ตามแผนแม่บทให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของฝ่ายผลิตก๊าซธรรมชาติ

(บริษัทยูนิคอบิลและซีเบค) และฝ่ายผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) เพื่อให้การดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่ายแล้วเสร็จในกำหนดเวลา เพื่อจะเริ่มการผลิตการขนส่ง และการใช้ก๊าซธรรมชาติ ภายใน พ.ศ. 2524

องค์การก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย (อกธ) ได้เข้าร่วมกับการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 ตามนโยบายของรัฐบาลในการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปิโตรเลียม (น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ) เข้าด้วยกัน เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้รับช่วงการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยต่อในขั้นที่ 2 คือ ขั้นก่อสร้าง โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เองและดำเนินการก่อสร้าง

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งสำนักงานก๊าซธรรมชาติ (สกธ.) เพื่อดำเนินงานตามโครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทย โดยมีบริษัทฟลอรัโอเชียนเชอร์วิล์ อินเตอร์เนชันแนล และบริษัทแลนต์มาร์ติน เอ็นจิเนียริง ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้ออกแบบ และควบคุมงานก่อสร้างเพื่องานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

โครงการทั้งหมดสำเร็จ และสามารถจ่ายไฟฟ้าได้ในวันที่ 12 กันยายน 2524 โดยมีวงเงินต่ำกว่าประมาณการไว้ 138 ล้านบาท จากยอดเงินกู้ทั้งสิ้น 11,513,625,500 บาท

แผนงานและโครงการในอนาคตของ ปตท.

1. แผนงานและโครงการด้านน้ำมัน

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มีแผนงานและโครงการเกี่ยวกับกิจการด้านน้ำมันสรุปได้ดังนี้

- แผนงานปรับปรุงระบบการขนส่งน้ำมันจากคลังน้ำมันส่วนกลางไปคลังน้ำมันส่วนภูมิภาค
- แผนงานปรับปรุงคลังน้ำมันในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในด้านความปลอดภัย ป้องกันและลดการสูญหาย ลดมลภาวะ การขยายกิจการรวมทั้งเพิ่มความละเอียดและรวดเร็วในการบริการลูกค้า

- แผนงานปรับปรุงการปฏิบัติงานและอุปกรณ์น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อลดการสูญหายของน้ำมันให้ได้น้อยที่สุด
- ส่งช่วยการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์น้ำมันและก๊าซหุงต้มให้ถึงมือผู้ใช้ ให้ได้รับความสะดวกและรวดเร็วที่สุด โดยขยายจุดจ่าย สถานีจำหน่ายน้ำมันและก๊าซหุงต้มเพิ่มขึ้น
- แผนงานสร้างคลังน้ำมันทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพิ่มขึ้น เพื่อสนองต่อนโยบายของรัฐ ที่จะให้เงินสำรองในประเทศกระจายไปทั่วทุกภาคให้มากพอเพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ
- ส่งสร้างโรงผลมน้ำมันหล่อลื่น เพื่อผลิตและสำรองน้ำมันหล่อลื่นที่มีมาตรฐานให้เพียงพอแก่การจำหน่ายตามความต้องการของตลาดในประเทศ

1.1 โครงการก่อสร้างถังเก็บสำรองน้ำมัน

โครงการก่อสร้างถังเก็บสำรองน้ำมันนี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการเก็บน้ำมันสำรองให้เพียงพอ มีขนาดความจุถังละ 50 ล้านลิตร รวม 2 ถัง เพื่อให้เป็นคลังเก็บสำรองบนบก สามารถเก็บสำรองได้ทั้งน้ำมันดิบหรือน้ำมันสำเร็จรูป โดยจะทำการก่อสร้างที่สัตหีบ หรือตำบลมาบตาพุด หรือสถานที่ที่จะพิจารณาเห็นว่าเหมาะสม โครงการนี้เริ่มดำเนินการใน พ.ศ. 2524 และแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2526

นอกจากนี้เพื่อให้การสำรองน้ำมันสำเร็จรูปให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ภายในประเทศรวมทั้งการกระจายการสำรองน้ำมันสำเร็จรูปให้เป็นไปตามสัดส่วนการใช้ การปีโตรเสียมแห่งประเทศไทยได้มีแผนงานโครงการในระยะเวลายของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 5 นี้ (พ.ศ. 2525 ถึง พ.ศ. 2529) ที่จะดำเนินการก่อสร้างถังสำรองน้ำมันสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในแต่ละปี มีความจุราวประมาณ 80 ล้านลิตร ตลอดจนการปรับปรุงระบบจ่ายน้ำมัน เพื่อให้สามารถบริการจัดส่งถึงผู้ขายปลีกอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 โครงการขยายโรงกลั่นน้ำมันไทย

หลังจากการปีโตรเสียมแห่งประเทศไทยได้ลงนามสัญญาว่าร่วมทุนกับเอกชนฝ่ายบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทยเพื่อ เข้าดำเนินการด้านโรงกลั่นและขยายกำลังการกลั่นของโรงกลั่น-

น้ำมันแล้วการปิโตรเลียมฯ มีแผนงานที่จะดำเนินการศึกษาความเหมาะสมโครงการขยายกำลังการผลิตของโรงกลั่นร่วมกับบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย

จากผลการศึกษาความเหมาะสมทางด้านเทคนิค เศรษฐกิจและการลงทุนโครงการในขั้นต้นแล้ว ได้กำหนดที่จะทำการขยายโรงกลั่นซึ่งมีกำลังการกลั่นในปัจจุบัน 65,000 บาร์เรล ต่อวัน เพิ่มขึ้นอีก 100,000 บาร์เรลต่อวัน แบบกรรมวิธีไฮโดรแครกกิง (Hydro Cracking) รวมเป็นกำลังกลั่นทั้งหมด 165,000 บาร์เรลต่อวัน คาดว่าจะเริ่มดำเนินการด้านออกแบบและก่อสร้างได้ใน พ.ศ. 2525 และแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2528

โครงการนี้จะช่วย

- ยืดปัญหาการขาดแคลนน้ำมันสำเร็จรูปภายในประเทศ
- ลดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาแพงกว่า
- รัฐมีบทบาทในด้านการผลิต การจำหน่ายน้ำมันสำเร็จรูป ตลอดจนการหาน้ำมันดิบและการขนส่งมากขึ้น

2. แผนงานและโครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติ

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้มีแผนดำเนินการพัฒนาก๊าซธรรมชาติเป็นอันดับหนึ่งเพื่อนำก๊าซธรรมชาติ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากที่สุด ทั้งนี้จะเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันเตาและน้ำมันดีเซล รวมทั้งการใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคอล อุตสาหกรรมปุ๋ย และเคมีซึ่งจะช่วยลดปริมาณนำเข้าของน้ำมันเชื้อเพลิงและวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ลงได้มาก

สรุปโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปได้ดังนี้

- โครงการก่อสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติ
- โครงการวางแผนหลักการใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติ

- โครงการต่อเชื่อมท่อส่งก๊าซจากแท่นผลิตยูเนียนออยล์ (โครงการสร้างกะพงปลาทอง) ถึงท่อก๊าซสายประธาน
- โครงการต่อเชื่อมท่อส่งก๊าซจากแท่นผลิตเท็กซัส (โครงการสร้างปี) ถึงแท่นผลิตยูเนียนออยล์ (โครงการสร้างเอราวัณ)
- โครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังภาคใต้
- โครงการวางท่อส่งก๊าซย่อยจากบางพลีไปยังโรงปูนซิเมนต์ ที่จังหวัดสระบุรี
- โครงการก่อสร้างโรงงานผลิตเอททีเอ็น

2.1 โครงการก่อสร้างโรงงานแยกก๊าซธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อผลิตก๊าซหุงต้มให้เพียงพอสำหรับใช้ครัวเรือน การพาณิชย์กรรม การอุตสาหกรรมและนำไปใช้ทดแทนน้ำมันเบนซินและดีเซลในการคมนาคม ขนส่งและมิใช่ออย่างทั่วถึงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- เพื่อผลิตก๊าซซีเทนและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งจะใช้เป็นวัตถุดิบ สำหรับอุตสาหกรรมเคมีและปิโตรเคมี
- เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีภายในประเทศและจะสามารถทดแทนการนำเข้าของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยลดดุลย์การค้าของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

ลักษณะโครงการ

โครงการก่อสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติในระยะแรกจะดำเนินการก่อสร้างโรงแยกก๊าซหน่วยที่หนึ่งขึ้นก่อน และต่อไปเมื่อความต้งการก๊าซหุงต้มเพิ่มสูงขึ้นก็จะได้ดำเนินการก่อสร้างหน่วยที่สองต่อไป โดยจะทำการก่อสร้างที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองจังหวัดระยอง โครงการนี้ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ตั้งแต่ปลาย พ.ศ. 2523 และเริ่มงานออกแบบและวิศวกรรมในต้น พ.ศ. 2524 ก่อสร้างใน พ.ศ. 2525 และแล้วเสร็จประมาณต้น พ.ศ. 2527 โครงการประกอบไปด้วย

ต่อวัน

- หน่วยโรงแยกก๊าซ ขนาดกำลังการแยกก๊าซ 350 ล้านลูกบาศก์ฟุต
- คลังสำรองก๊าซหุงต้ม ก๊าซโพรเพนและมีเทน รวมทั้งคลังสำรองน้ำมันเบนซินธรรมชาติ ที่เขاب่อยา อำเภอศรีราชา

- ท่อส่งผลิตภัณฑ์จากโรงแยกก๊าซที่ระยองถึงคลังสำรองที่เขاب่อยา รวมทั้งระบบขนส่งผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายภายในประเทศ ทั้งทางรถยนต์และทางเรือ

- ทำเทียบเรือเพื่อขนส่งผลิตภัณฑ์
- เงินทุนทั้งหมดประมาณ 320 ล้านบาทสหรัฐ หรือ 7,360 ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์ที่จะผลิตได้จากโรงแยกก๊าซหน่วยหนึ่งคือ

- ผลิตก๊าซหุงต้มได้ปีละ 422,000 ตัน
- ก๊าซมีเทน 300,000 ตันต่อปี
- น้ำมันเบนซิน 88,000 ตันต่อปี
- ก๊าซมีเทนที่เหลือจะส่งกลับไปส่งก๊าซเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง ในโรง-

ไฟฟ้าหรืออุตสาหกรรมและใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี

ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของโครงการ

- ทดแทนการนำเข้าผลิตภัณฑ์ก๊าซหุงต้ม เอททิลีนและผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ

คิดเป็นมูลค่าในปีปัจจุบัน ประมาณปีละ 6,400 ล้านบาท

- ช่วยลดการขาดดุลการค้าของประเทศ
- ทดแทนการใช้น้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลในสาขาการคมนาคม

ขนส่งทางอากาศ และการอุตสาหกรรม

- ทดแทนการใช้น้ำมัน และถ่านไม้ ซึ่งจะช่วยลดการทำลายป่าไม้ของประเทศ

ประเทศ

- ก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคัล ในประเทศขึ้นได้

โดยเร็ว

2.2 โครงการวางแผนหลักการใช้จ่ายเงินจากก๊าซธรรมชาติ

เนื่องจากก๊าซธรรมชาติประกอบด้วยสารไฮโดรคาร์บอนหลายชนิด เช่น มีเทน อีเทน โพรเพน บิวเทน และน้ำหนักเบนซินธรรมชาติ เป็นต้น ไฮโดรคาร์บอนชนิดต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำมาใช้ในด้านเชื้อเพลิง วัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้หลายทางและหากได้กำหนดแนวทางการใช้ก๊าซธรรมชาติในทางที่เหมาะสมแล้วจะเป็นการเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจของก๊าซธรรมชาติได้มากกว่าที่จะใช้ก๊าซธรรมชาติทั้งหมดเป็นเชื้อเพลิง

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จึงได้เร่งทำการศึกษาและวางแผนหลักการใช้จ่ายเงินจากก๊าซธรรมชาติจาก พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2543 เริ่มดำเนินการได้ในต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2523 นี้ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการคือ

- เพื่อหาวิธีการและกำหนดแนวทางการใช้จ่ายเงินจากก๊าซธรรมชาติให้เหมาะสม
 - เพื่อกำหนดสัดส่วนการผลิต ที่จะได้จากก๊าซธรรมชาติให้เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด
 - วางแผนขั้นตอนความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติภายในประเทศ
 - กำหนดแนวทางการลงทุนและการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ตามลำดับความสำคัญก่อนหลังของแต่ละโครงการ

2.3 โครงการต่อเชื่อมท่อส่งก๊าซจากแท่นผลิตยูเนียนออยล์ (โครงการรางกะพง-ปลาทอง) ถึงท่อส่งก๊าซสายประธาน

- โครงการประกอบด้วยการก่อสร้างท่อส่งก๊าซในทะเลจากแท่นผลิตไปต่อเชื่อมกับท่อส่งก๊าซสายประธานที่กิโลเมตร 328 จากชายฝั่ง อ.มาบตาพุด โดยมีความยาวท่อ 43 กิโลเมตร พร้อมกับติดตั้งสถานีเพิ่มแรงดันชายฝั่งทะเล จะสามารถเริ่มดำเนินงานได้ประมาณ พ.ศ. 2525 และแล้วเสร็จภายใน พ.ศ. 2527

- โครงการนี้จะสามารถพัฒนาก๊าซธรรมชาติมาใช้จ่ายเงินได้เพิ่มขึ้นอีกประมาณวันละ 167 ล้านลูกบาศก์ฟุต คิดเป็นปริมาณเทียบเท่ากับน้ำมันเตาประมาณวันละ

4.3 ล้านลิตร

2.4 โครงการต่อเชื่อมท่อส่งก๊าซจากแท่นผลิตเท็กซัสแปซิฟิก (โครงการบี)

ถึงแท่นผลิตยูเนียนออยล์ (โครงการเออาร์วัน)

- โครงการประกอบด้วยการวางท่อส่งก๊าซในทะเลต่อเชื่อมระหว่างแท่นผลิตของบริษัทเท็กซัสแปซิฟิกกับแท่นผลิตของบริษัทยูเนียนออยล์ โดยมีความยาวท่อประมาณ 170 กิโลเมตร พร้อมทั้งก่อสร้างแท่นเพิ่มแรงดันในทะเล คาดว่าจะสามารถเริ่มดำเนินงานได้ประมาณ พ.ศ. 2525 และจะแล้วเสร็จภายใน พ.ศ. 2528

- โครงการนี้จะสามารถพัฒนาก๊าซธรรมชาติขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้เพิ่มขึ้นอีกในระยะแรกวันละ 250 ล้านลูกบาศก์ฟุต และเพิ่มขึ้นเป็น 350 ถึง 500 ล้านลูกบาศก์ฟุต ในระยะเวลาต่อมา คิดเป็นปริมาณเทียบเท่ากับน้ำมันเตาประมาณวันละ 6.5 ถึง 13 ล้านลิตร

2.5 โครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังภาคใต้

- การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย มีแผนโครงการส่งก๊าซที่ผลิตได้จากแหล่งของยูเนียนออยล์หรือเท็กซัสแปซิฟิก ไปยังบริเวณภาคใต้ เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับการผลิตกระแสไฟฟ้าและช่วยให้อุตสาหกรรมในบริเวณดังกล่าว ได้มีโอกาสใช้ก๊าซเป็นเชื้อเพลิงและ หรือวัตถุดิบ ซึ่งจะมีผลต่อการลดต้นทุนการผลิตและก่อให้เกิดการกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมและ เศรษฐกิจไปสู่เขตภูมิภาคนี้ นอกจากนี้ ยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งน้ำมัน เชื้อเพลิงสำหรับอุตสาหกรรมจากภาคกลางไปยังภาคใต้ด้วย

- โครงการประกอบด้วย การก่อสร้างวางท่อก๊าซในทะเลจากแท่นผลิตเท็กซัสแปซิฟิกหรือแท่นยูเนียนออยล์ไปขึ้นฝั่งที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช หรือบริเวณชายฝั่งทะเลจังหวัดสงขลา เป็นระยะทางประมาณ 200 กิโลเมตร ท่อดังกล่าวจะมีความสามารถรับอัตราการผลิตก๊าซได้ไม่ต่ำกว่าวันละประมาณ 100 ล้านลูกบาศก์ฟุต โดยจะเริ่มดำเนินงานได้ประมาณ พ.ศ. 2527 และจะแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2530

2.6 โครงการวางท่อก๊าซย่อยจากบางพลีไปยังโรงปูนซีเมนต์ที่จังหวัดสระบุรี

- การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย ร่วมกับบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด จะได้ดำเนินการวางท่อส่งก๊าซย่อยจากท่อส่งก๊าซสายประธานไปยังโรงปูนซีเมนต์

ลัทธิ โดยบริษัทปูนซีเมนต์ไทยจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างโครงการทั้งหมด การวางท่อส่งก๊าซย่อยมีความยาวรวมทั้งสิ้น 180 กิโลเมตร กำหนดให้มีขนาดลำนำส่งก๊าซได้ประมาณ 100 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน และสามารถเพิ่มความสามารถการส่งขึ้นได้อีกเป็น 150 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน โดยการติดตั้งสถานีเพิ่มแรงดันต้นทางที่บางพลี

- โครงการนี้นอกจากสามารถนำก๊าซมาใช้ทดแทนน้ำมันเตาในการผลิตปูนซีเมนต์แล้ว ยังจะช่วยให้อุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณท่อส่งก๊าซย่อยผ่านได้ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหรือวัตถุดิบได้อีกด้วย จะเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ลงได้มาก

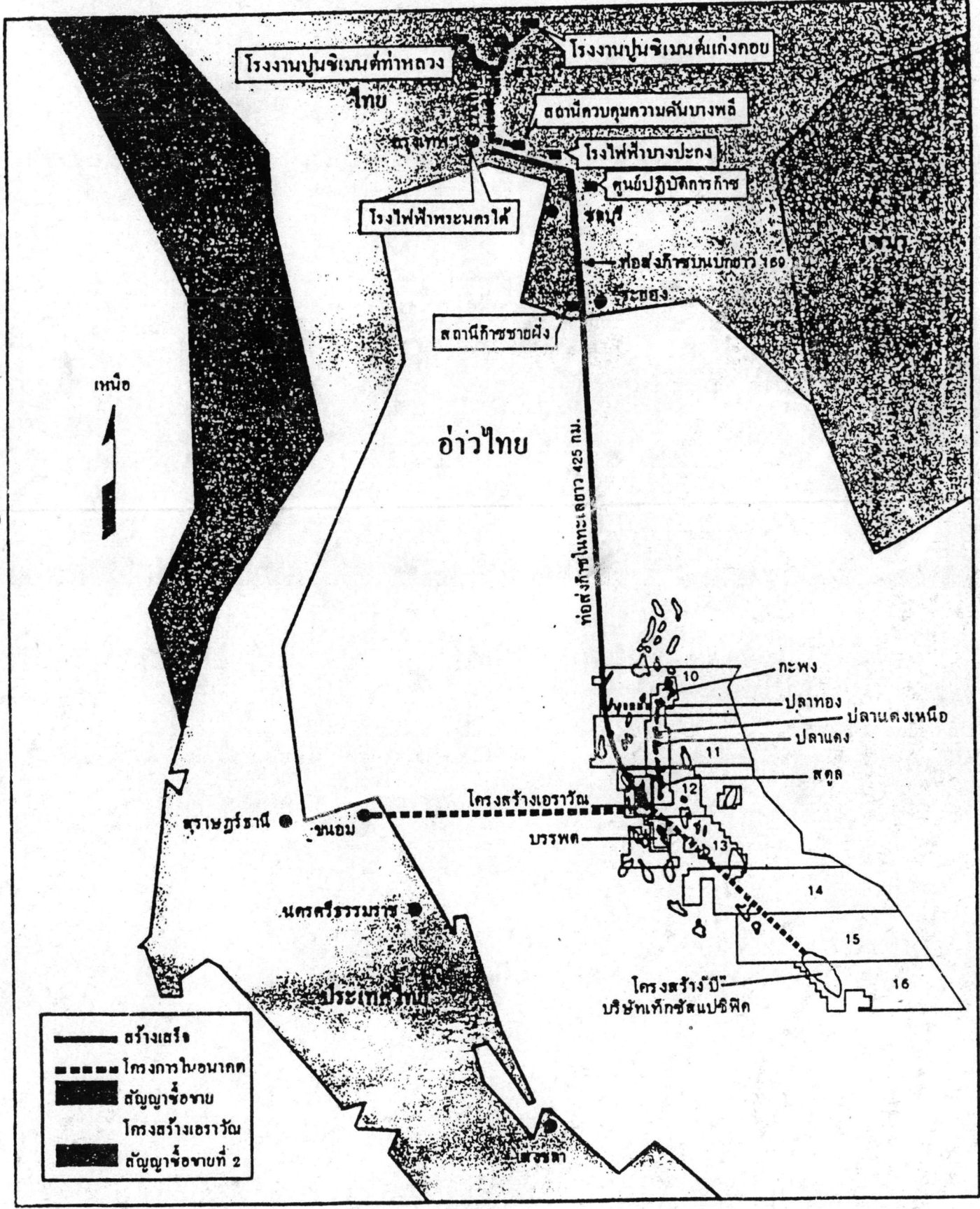
2.7 โครงการก่อสร้างโรงงานผลิตเอทกีสลิน

เนื่องจากก๊าซเอทกีสลินที่ได้จากโรงแยกก๊าซสามารถนำมาผลิตเป็นเอทกีสลิน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจของก๊าซธรรมชาติมากกว่าที่จะนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิง ทั้งนี้ เอทกีสลินจะถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อผลิตภัณฑ์เคมีปิโตรเลียมต่อไป เช่น โพลีเอทกีสลินชนิดหนาแน่นน้อยและหนาแน่นมาก และเอทกีสลินไกลคอล เป็นต้น ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เคมีปิโตรเลียมดังกล่าว คิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,700 ล้านบาท และผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ทำการผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์พลาสติกสายไฟฟ้า ฟิล์ม และใยสังเคราะห์ เป็นต้น

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้มีแผนพัฒนาโครงการก่อสร้างโรงงานผลิตเอทกีสลินขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีภัณฑ์ภายในประเทศขึ้นโดยเร็ว สามารถผลิตภัณฑ์เคมีปิโตรเลียมขึ้นในประเทศได้เอง และจะเป็นการช่วยลดต้นทุนการนำเข้า ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ตลอดจนการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมพลาสติกใยสังเคราะห์ เป็นต้น ได้ใช้วัตถุดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศในราคาถูกกว่าที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่น โดยผ่านเจแปน อินเตอร์เนชันแนล คอร์ปอเรชัน เอเจ็นซี เพื่อดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการและขนาดกำลังผลิตที่เหมาะสมอยู่ เริ่มดำเนินการได้ใน พ.ศ. 2525 และจะแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2528

ภาพประกอบที่ 2 แผนที่แสดงโครงสร้างหลุมก๊าซและระบบท่อส่งก๊าซในทะเลและบนบก

ที่มา: การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, "รายงานประจำปี พ.ศ. 2524." (ฮัลลิกัน)

ตารางที่ 3 โครงการ ในอนาคตของ ปตท.

ชื่อโครงการ	เริ่มต้น	สิ้นสุด	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
<u>ด้านน้ำมัน</u> 1. โครงการก่อสร้างถังเก็บน้ำมันสำรอง 2. โครงการขยายโรงกลั่นน้ำมันไทย <u>ด้านก๊าซธรรมชาติ</u> 1. โครงการก่อสร้างโรงงานแยกก๊าซธรรมชาติ 2. โครงการวางแผนหลักรายละเอียดของโครงการ ก๊าซธรรมชาติ	พ.ศ. 2524 พ.ศ. 2525 พ.ศ. 2524	พ.ศ. 2526 พ.ศ. 2528 พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2524- 2543	เพื่อเพิ่มน้ำมันสำรองให้เพียงพอต่อความต้องการ ภายในประเทศ โดยจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 2 ถึง 3 ล้านลิตร เพื่อลดปัญหาขาดแคลนน้ำมันสำเร็จรูปและการ พึ่งพ่น้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศ เพื่อลดต้นทุนการนำก๊าซธรรมชาติเข้าและทำให้เกิดการ พัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เพื่อรักษาคมนาคมทางการลงทุนและการพัฒนาโครงการ ต่าง ๆ

ชื่อโครงการ	เริ่มต้น	สิ้นสุด	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
3. โครงการส่งมอบห้องปฏิบัติการผ่านมูลนิธิ มูลนิธิพัฒนาท้องถิ่นภาคใต้	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2527	เพื่อให้สามารถพัฒนาวิชาชีววิทยาให้ประโยชน์มากขึ้น ถึงวันละ 167 ล้านลูกบาศก์ฟุต
4. โครงการก่อสร้างห้องปฏิบัติการผ่านมูลนิธิ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นภาคใต้	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2528	ช่วยพัฒนาวิชาชีววิทยาให้ประโยชน์ เพิ่มขึ้นอีกในระบบแรก 250 ลูกบาศก์ฟุต
5. โครงการวางท่อส่งก๊าซไปยังภาคใต้	พ.ศ. 2527	พ.ศ. 2530	เพื่อใช้ในระบบการขนส่งและอุตสาหกรรม
6. โครงการก่อสร้างโรงงานผลิตแอมโมเนีย	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2528	เพื่อส่งแอมโมเนียสู่เกษตรกรใน ประเทศไทย

ที่มา : การวิเคราะห์แผนแม่ข่ายเทคโนโลยี, "แผนงานและโครงการ ในอนาคตของ ปตท." 2524 (ฉบับสำเนา)